Toplumsal Cinsiyet Olu?umu Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Toplumsal Cinsiyet Olu?umu Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31705

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Toplumsal Cinsiyet Olu?umu Ölçe?i (TCOO), mevcut bir ölçe?in Türkçe'ye uyarlanmas? sonucu ortaya ç?km?? bir ölçüm arac?d?r. Bu ölçek, özellikle üniversite ö?rencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ili?kin alg?lar?n? ve bu alg?lar?n bireyin psikolojik iyi olu?u ile ili?kisini incelemek amac?yla geli?tirilmi?tir. Ölçek, 19 maddeden olu?makta olup, bireylerin Geleneksel ve E?itlikçi Cinsiyet Rollerine dair tutumlar?n? de?erlendirmektedir. Uygulama, 4'lü Likert ölçe?i format?nda gerçekle?tirilmektedir.

Ölçe?in geli?tirme süreci, yap?sal geçerli?ini sa?lamak amac?yla hem ke?fedici hem de do?rulay?c? faktör analizlerini içermi?tir. Güvenilirlik çal??malar? ise iç tutarl?l?k katsay?lar? üzerinden de?erlendirilmi? olup, ölçe?in ilgili popülasyonda orta düzeyde güvenilir sonuçlar verdi?ini göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

Toplumsal Cinsiyet, Cinsiyet Rolleri, Psikolojik ?yi Olu?, Ölçek Uyarlama, Üniversite Ö?rencileri, Faktör Analizi, Geleneksel Cinsiyet Rolleri, E?itlikçi Cinsiyet Rolleri

Yazarlar

Fatma Ar?c?

Amaç

Toplumsal Cinsiyet Olu?umu Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik sahip olduklar? alg?lar? ve inançlar? sistematik olarak ölçmektir. Ölçek, özellikle genç yeti?kin popülasyonu olan üniversite ö?rencilerinin, geleneksel ve e?itlikçi cinsiyet rolü tutumlar? aras?ndaki ayr?m? ortaya koymay? hedeflemektedir.

Bu araç, akademik ara?t?rmalarda ve psikolojik dan??manl?k alanlar?nda, bireylerin toplumsal beklentiler ve kendi kimlik alg?lar? aras?ndaki etkile?imi anlamak için önemli bir zemin sunar. Ölçek, özellikle cinsiyet rollerine ili?kin alg?lar?n psikolojik iyi olu? üzerindeki etkilerini inceleyen çal??malar için kritik bir araçt?r.

Yap?

Ölçek, bireylerin cinsiyet rollerine dair tutumlar?n? ölçen çok boyutlu bir yap?y? temsil etmektedir. Bu yap?, psikometrik çal??malar sonucunda iki ana alt boyutta toplanm??t?r: **Geleneksel Cinsiyet Rolleri** ve **E?itlikçi Cinsiyet Rolleri**.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Geleneksel Cinsiyet Rolleri alt boyutu, toplumsal olarak belirlenmi?, kat? ve hiyerar?ik cinsiyet beklentilerini destekleyen tutumlar? yans?t?rken; **E?itlikçi Cinsiyet Rolleri** alt boyutu ise cinsiyetten ba??ms?z, e?itlikçi ve esnek rolleri savunan modern yakla??mlar? ölçmektedir. Ölçek, bu iki z?t kutuptaki alg?lar? 19 madde arac?l???yla de?erlendirir.

Geçerlik

Ölçe?in psikometrik geçerlik çal??malar?, hem yap? geçerli?ini hem de ölçüt geçerli?ini kapsam??t?r. Yap? geçerli?ini belirlemek amac?yla, öncelikle Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm??, ard?ndan modelin uygunlu?unu teyit etmek için Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) gerçekle?tirilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak varsay?lan iki faktörlü yap?s?n? destekledi?ini göstermi?tir.

Ölçüt geçerlili?i kapsam?nda ise, ölçekten elde edilen puanlar?n, alanda yerle?ik ve kabul görmü? di?er ölçüm araçlar?ndan al?nan puanlarla ili?kisi incelenmi?tir. Bu amaçla, **Bem Cinsiyet Rolü Envanteri K?sa Formu** ve **Çeli?ik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçe?i** kullan?lm??t?r. Bu korelasyon çal??malar?, TCOO'nun benzer yap?lar? ölçen di?er araçlarla tutarl? oldu?unu kan?tlam??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, iç tutarl?l?k güvenilirlikleri incelenerek yap?lm??t?r. Cronbach Alfa iç tutarl?l?k katsay?lar?, ölçe?in alt boyutlar? için ayr? ayr? hesaplanm??t?r.

Geleneksel Cinsiyet Rolleri alt boyutu için iç tutarl?l?k katsay?s?: .79.

E?itlikçi Cinsiyet Rolleri alt boyutu için iç tutarl?l?k katsay?s?: .63.

Elde edilen bu katsay?lar, Geleneksel Cinsiyet Rolleri alt boyutunun yüksek düzeyde tutarl? oldu?unu, E?itlikçi Cinsiyet Rolleri alt boyutunun ise kabul edilebilir veya orta düzeyde bir güvenilirli?e sahip oldu?unu göstermektedir. Genel olarak, ölçe?in hedef popülasyonda orta düzeyde güvenilir oldu?u sonucuna var?labilir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap? geçerli?i süreçleri, iki a?amal? bir faktör analizi stratejisi izlenerek tamamlanm??t?r. ?lk olarak, ölçe?in teorik yap?s?n?n verilerle uyumunu test etmek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yap?lm??t?r. DFA, ölçe?in iki faktörlü modelini (Geleneksel ve E?itlikçi Roller) destekleyip desteklemedi?ini ara?t?rm??t?r.

Daha sonra, faktör yap?s?n?n ke?fedilmesi ve maddelerin alt boyutlara da??l?m?n?n incelenmesi için Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?lm??t?r. Bu analizler, ölçe?in 19 maddelik yap?s?n?n, teorik olarak hedeflenen iki alt boyutu istatistiksel olarak anlaml? bir ?ekilde temsil

ARABPSYCHOLOGY.COM

etti?ini do?rulam??t?r.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Kendi kendine raporlama (Self-Report) ölçe?i.

Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite ö?rencileri (Yüksekö?retim düzeyi).

Ya? Grubu: Genç yeti?kinlik (Yakla??k 18-25 ya? aral???).

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki çe?itli üniversitelerde ö?renim gören ö?renciler örneklem olarak al?nm??t?r.

Test Metodolojisi: Ölçek 19 maddeden olu?maktad?r. Derecelendirme, 4'lü Likert ölçe?i tipindedir (0=Hiç - 3=Çok). Yüksek puanlar ilgili alt boyuttaki tutumun yo?unlu?unu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Toplumsal Cinsiyet Olu?umu Ölçe?i, ?ç Tutarl?l?k, Yap? Geçerli?i, Ölçüt Geçerli?i, Bem Cinsiyet Rolü Envanteri, Çeli?ik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçe?i, Lisansüstü Tez

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: farici@hacettepe.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara (Tezin yap?ld??? kurum).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2011 y?l?nda Fatma Ar?c? taraf?ndan haz?rlanan yüksek lisans tezi kapsam?nda uyarlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için gerekli izinler, sorumlu yazar Fatma Ar?c? veya tezin sunuldu?u kurum (Hacettepe Üniversitesi) ile ileti?ime geçilerek al?nmal?d?r.

Bu ölçe?in orijinal tez çal??mas?na YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilmektedir: tez.yok.gov.tr.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: toplumsal-cinsiyet-olusumu-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Ar?c?, F. (2011). *Üniversite ö?rencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ili?kin alg?lar ve psikolojik iyi olu?.* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Toplumsal Cinsiyet Olu?umu Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?i olu?turan 19 madde, kaynak içerikte aç?kça listelenmemi?tir. Maddelerin tam listesi için, sorumlu yazar Fatma Ar?c?'n?n 2011 tarihli "Üniversite ö?rencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ili?kin alg?lar ve psikolojik iyi olu?" ba?l?kl? yüksek lisans tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM